

Doç. Dr. Osman Emin

DAHA ETKİLİ ÖĞRETİM İÇİN

Doç. Dr. Osman Emin

ISBN 608476383-9

DAHA ETKİLİ
ÖĞRETİM
İÇİN

Doç. Dr. Osman EMİN

Daha Etkili Öğretim İçin

Üsküp, 2021

Yeni Balkan Yayınevi
“Yeni Balkan” Yayınları No: 96

Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Mr. Mürteza Sulooca

Yayınlar Sorumlusu
Mr. Hacer V. Sulooca

Kitabın adı: Daha Etkili Öğretim İçin
Yazar: Doç. Dr. Osman Emin

İSBN 978-608-4763-83-3

© Yeni Balkan DOOEL Skopje 2021

[illegible]

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucu,

Bir insan toplumunun oluşumunu amaçlayan eğilimlerin yalnız ahlaki, siyasi veya dini bakımdan değil, aynı zamanda eğitim, ilmi gerçek açısından değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Bireyin ve topluluğun bütün ifade şekillerinde insanların daima toplum meselesini göz önüne alarak nasıl hareket ettiklerini görürüz. Hiç kimse bu çerçevenin dışına çıkamaz, insanın hareket tarzı, onun gerçek aynasıdır. Hayatta karşılaşılan problemlerin doğru çözümleri, toplum göz önüne almadığı için gerçekleşemezse, bundan dolayı yanlış bir şekilde davranışta bulunacak bir kimse insanlar arasındaki ilişkilerde çatışmalarla karşılaşacaktır. Toplumun faydası diye adlandırdığımız şey başkaları ile olan sıkı bağlılığından başka bir şey değildir. Değer hissi, "bütün" ile olan sıkı bağlılıktan ve zamanın çalışmalarına katılmaktan ileri gelir. İnsan olmak demek yalnız sözün gelişi kullanılmış bir ifade değildir; insan olmak aynı zamanda "bütün"ün bir parçası olmaktır. Kendisini "bütün"ün bir parçası olarak hissetmektir.

Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması, kullanılması ve yeni bilgi üretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Her geçen gün bilgi dağarcığının arttığı günümüzde, eğitim sisteminin sorunlarını çözmeye yönelik yeni anlayışlar kazanabilmek amacıyla kullanılan yöntem ve tekniklerin incelenmesinin yararlı olduğu düşünülmektedir. Okulda, öğretim hizmetinin gerçekleştirilmesi sürecinde, öğrencilerin bilgiyi nasıl elde edecekleri konusunda öğretmen ve öğrencilerin izleyecekleri yöntem ve tekniklerin önemi kuşkusuz tartışılmaz.

Çocukların en iyi biçimde gelişmeleri, yetişmeleri öğretmenlerin en önemli amacıdır. Bu kitapta amaçların gerçekleşmesi için ne yapmamız, nasıl bir yol izlememiz, var olan bilgi ve deneyimlerimiz dışında daha neler bilmemiz, nasıl davranmamız gerektiği konusunda bir yol göstermektedir. “Daha Etkili Öğretim İçin” kitabı hangi eğitim

kademesinde görev alırsa alsın, öğrencilerin kişisel, eğitsel gelişimine yardımcı olacak öğretmenlerin rolleri, kullanılan yöntem ve teknikler konusunda gerekli bilgi ve beceriler kazandırabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta, öğrenme ve öğretme süreçleriyle ilgili kuram, ilke ve yöntemler çağdaş gelişmeler ışığında incelenmekte ve bunları okul eğitiminde uygulaması üzerinde genel olarak durulmaktadır. İnsanı değiştiren, geliştiren, toplumsallaştıran en önemli faktör şüphesiz ki eğitimidir.

Günümüzdeki eğitim-öğretim konusundaki araştırmalar, öğrenme olgusunun bireyin etkin katılımıyla en üst düzeye ulaştığını göstermektedir. Çünkü bireyin öğrenmeye etkin olarak katılması, onun tüm duyuların öğrenme sürecine katılması anlamına gelmektedir. Birey yaşayarak öğrendiklerini unutmamakta ve bu öğrendiklerini diğer öğrenilen bilgilere aktarabilmelidir. Bu yüzden şimdiye kadarki ezberci eğitim anlayışımızdan biran önce vazgeçip bilgiyi sadece ezberlemek için değil, hayatta kullanan, analiz ve sentez yapan bireyler yetiştirmemiz gerekmektedir.

Bu kitap, genel hatları ile eğitim alanındaki yeni gelişmeler ve eğitimin geleceği hakkında okuyucularda bütüncül bir bakış açısı oluşturma amacıyla yapılmıştır. Başta eğitimciler, eğitim alanında çalışanlar ve çalışmaya aday olanlar olmak üzere, okullar, eğitimdeki yenileşmeleri anlamak isteyenlere yönelik hazırlanmıştır. Bu kaynağın tüm üniversite öğrencilerine, öğretmenlere ve öğretmen yetiştirme sistemimize faydalı olmasını ve ilgilienlere katkı sağlamasını dilerim.

Osman EMİN

ORCID No: 0000-0001-6975-8221

PREFACE

Dear Reader,

I believe that leanings targeting at the construction of a human community should be assessed not only in terms of moral, political or spiritual aspect, but also in terms of education and science. In all forms of public and self-expression, we perceive how people behave by just bearing in mind the issue of society. No one can get out of this frame, human's course of action is their reflection. If proper solutions to problems met in a lifetime cannot be accomplished, just because society doesn't address them, subsequently a person acting wrongfully will meet conflicts in human relations. The thing named as social utility is nothing but a close attachment to others. The sense of worth arises from a firm adherence to the "whole" and participation in the work of time. To be human isn't just a supposed saying to be human means being part of the "whole". It is the feeling of oneself as part of the "whole"

Over the recent years a dramatic change in the world has been noted, and that the novelties produced have exerted influence over the social, political and economic fields. For instance, living in a new era of which changes are witnessed in information and communication (information) technology in all aspects related to the collection, processing, transfer use and production of new information. In this day and age where knowledge is growing on a daily basis it is assumed that reviewing the methods and techniques used in order to obtain new insight for resolving the problems of the education system is advantageous. The significance of the methods and techniques that teachers and students are going to follow in the context of how students will acquire knowledge on the point of realizing the teaching service at school is unquestionably indisputable.

The main objective of teachers is the foremost advancement and child education. In this book, it demonstrates an approach of what should we do, what manner should we pursue, what should we know besides our present knowledge, how should we conduct in the cause of achieving our objective. The book "effectiveness of teaching" has been drafted in order to ensure students with the necessary information

and skills about the roles, methods and techniques used to help students' personal and educational development, irrespective of their educational status. In this book, theories, principles and methods associated with learning and teaching processes are explored in view of contemporary developments and their implementation in school education is generally highlighted. Certainly, education is the main factor that changes develops and socializes people.

Recent study on education reveals that the learning phenomenon reaches the highest point with the active involvement of the individual. Considering that the active participation of the individual in learning means all the senses are engaged in the learning process. One shouldn't forget what has been learnt while living and should be able to pass what has been acquired to other learnt information. Hence it will be necessary to resign from our former understanding of rote education and raise individuals who practise knowledge not only to memorize it but also to analyze and synthesize it in life.

This book has been drawn up with the intention of generating a holistic perspective for readers about the recent developments in the area of education and the future of education. It is aimed at primarily educators, those operating in the area of teaching and that candidate who are looking forward to work, schools who want to comprehend the novelties in education. I hope that this resource will be profitable to all university students, teachers and our teacher training system and assist to those who are interested.

Osman Emin

ORCID No: 0000-0001-6975-8221

Niçin öđreneceđinizi, neyi öđreteceđinizi iyi biliniz.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	11
BÖLÜM 1.....	15
EĞİTİM.....	16
<i>Yeni Eğilim ve Eğitim Sistemi.....</i>	<i>21</i>
<i>Yeni Eğilim Olarak Kültürlerarası Eğitim.....</i>	<i>25</i>
<i>Pozitif Eğitim.....</i>	<i>29</i>
<i>Eğitimde Dijitalleşme.....</i>	<i>31</i>
<i>Yeni Eğitim Düzeni: Eğitim 4.0.....</i>	<i>34</i>
BÖLÜM 2.....	39
EĞİTİM PROGRAMI.....	40
EĞİTİM PROGRAMLARININ YAPISI.....	42
<i>Hedef.....</i>	<i>42</i>
<i>İçerik.....</i>	<i>47</i>
<i>Eğitim Durumu.....</i>	<i>51</i>
<i>Sınama Durumu.....</i>	<i>53</i>
EĞİTİMDE PROGRAM GELİŞTİRME.....	56
PLANLAMA.....	59
BÖLÜM 3.....	63
ÖĞRENME.....	65
ÖĞRETİM.....	77
<i>Öğretim Stratejileri.....</i>	<i>78</i>
<i>Öğretim Etkinlikleri Modeli.....</i>	<i>83</i>
<i>Çağdaş Öğretimde Etkin Öğrenme.....</i>	<i>94</i>
<i>Çağdaş Öğretimde Yaratıcı Düşünme.....</i>	<i>98</i>
<i>Çağdaş Öğretimde Eleştirel Düşünme.....</i>	<i>104</i>
BÖLÜM 4.....	107
ÖĞRETİMDE YÖNTEM VE TEKNİKLER.....	109

ÖĞRETEN AÇISINDAN BİREYSEL TEKNİKLER.....	116
<i>Anlatım Tekniği.....</i>	<i>116</i>
<i>Soru-Cevap Tekniği.....</i>	<i>118</i>
<i>Grup Tartışma Yöntemi.....</i>	<i>122</i>
<i>Beyin Fırtınası.....</i>	<i>128</i>
YAPARAK UYGULAYARAK ÖĞRETME TEKNİKLERİ.....	131
<i>Gösteri.....</i>	<i>131</i>
<i>Problem Çözme.....</i>	<i>132</i>
<i>Laboratuvar Tekniği.....</i>	<i>135</i>
<i>Örnek Olay Yöntemi.....</i>	<i>138</i>
EĞLENCE, DRAMATİZASYON, OYUN TÜRÜ ÖĞRETME TEKNİKLERİ.....	143
<i>Dramatizasyon Tekniği.....</i>	<i>143</i>
<i>Eğitimsel Oyunlar Tekniği.....</i>	<i>151</i>
<i>Oyunun Çocuklar Üzerindeki Psikolojik Etkisi.....</i>	<i>154</i>
<i>Geleneksel Çocuk Oyunların Önemi.....</i>	<i>160</i>
<i>Okul Ortamında Uygulanabilecek Oyun Örnekleri.....</i>	<i>165</i>
SINIF DIŞI ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ İÇİN TEKNİKLER...181	
<i>Gözlem Tekniği.....</i>	<i>181</i>
<i>Gezi Tekniği.....</i>	<i>186</i>
<i>Proje Tekniği.....</i>	<i>188</i>
<i>Ev Ödevi Tekniği.....</i>	<i>193</i>
KAYNAKÇA.....	200

GİRİŞ:

Bilim, araştırma bulgularına dayanarak, neden-sonuç niteliğinde ilişkiler bulmaya çalışan, olay ve olguları yöntemlere dayalı olarak çözümleyip genellemelere ulaşmaya çalışan sistematik bilgiler bütünüdür. Bilim, doğa hakkında sistemli olarak yeni bilgi edinimi ve bu biçimde edinilmiş bilginin toplamıdır. Bilimsel yöntem, dikkatli gözlem ve deneyler aracılığı ile teorilerin denenmesine dayanır. Bilim Nedir? Üzerinde herkesin birleşebileceği ortak bir tanım yapabilmek oldukça güç olmakla birlikte, bilim; kontrollü ve gözlem sonuçlarını, mantıksal düşünce yoluyla olguları, olayları açıklama niteliği olan hipotezler bulma ve bunları doğrulama yöntemidir. Bilim, bilinen ve bilinmeyen fakat bilinmesi gereken ve bilinebilecek olan tüm evreni kapsamaktadır.

Bilimde hızlı gelişmeler, birey ve toplum yaşamının dinamiklerini değiştirmektedir. Bu durum, eğitim sistem ve beklentilerini etkilemektedir, dolayısıyla eğitim anlayış ve uygulamalarının yeniden düzenlenmesi gereğini ortaya koymaktadır. Bilim, temelde insanoğlunun, kendisi ve çevresini daha iyi tanıyıp, gerektiğinde etkileyebilme, ona egemen olup kendi içindeki yani kendi kontrolü ile altına alma şeklinde doğal istek ve güdülerden kaynaklanmaktadır.

Eğitim ise insanın bireysel, çevresel ve sosyal yönlerden başarıya ulaşmasında; barış, özgürlük, sosyal adalet ve evrensel bütünlük ideallerine erişmesinde temel araçtır. Ayrıca eğitim; toplumsal ve ekonomik kalkınmanın da itici bir gücü olarak tüm sektörleri etkilemektedir. Eğitim, insanın bireysel hedeflerine, yaşamsal sorumluluğuna, tüm yetenek ve yaratıcılık potansiyellerinin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Bu nedenle eğitimde bireysel, ulusal ve küresel boyutlarda sürekli bir gelişim ve değişim sağlamak gereklidir (Alkan, 2001). Çünkü bilginin güç olarak görüldüğü çağımızda bireysel, toplumsal ve evrensel gelişimin temel boyutunu eğitim oluşturmaktadır. Bu nedenle de; “bilgi toplumu” olma çabasındaki toplumların hedefi; eğitimin tüm yönleriyle ele alınıp değerlendirilmesi ve gelişim esaslarının bireysel, ulusal ve evrensel boyutlarıyla dönüştürülmesi olmalıdır. Bu dönüşüm çalışmaları her toplumun üzerinde önemle durduğu bir konudur. Özellikle ekonomide gözlenen küreselleşme ve uluslararası rekabette, her alanda eğitimi sürekli bir etkinlik olarak gören ve bilgiye sahip olan toplumlar avantajlı hale gelmiştir.

Son yıllarda dünyada çok hızlı bir değişimin olduğu, gerçekleştirilen yeniliklerin toplumsal, siyasal ve ekonomik alanda etkisini gösterdiği gözlemlenmektedir. Örneğin bilginin toplanması, işlenmesi, aktarılması,

kullanılması ve yeni bilgi üretimine yönelik her alanda bilgi ve iletişim (bilişim) teknolojisinde değişimlerin yaşandığı yeni bir dönemin içerisinde yaşıyoruz. Bu dönemin özelliği, toplumsal yaşamımızdaki genel değişikliklere koşut olarak eğitim anlayışında da bazı değişimleri zorunlu kılmasıdır. Çünkü bilgi toplumuna ulaşmadaki bu zorlu süreçte bilgi tabanlı değişim hareketleri insanların eğitimden beklentilerini de farklılaştırarak değiştirmiştir. Geleneksel eğitim anlayışının yetersiz kaldığı günümüzde, eğitim politikalarında amaçlarında, eğitim kurumlarının yapı ve işlevlerinde, eğitim programlarının içeriklerinde köklü yenilikler ve bir dizi dönüşümleri planlamak, bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

İstenen insan tipini yetiştirmek, yani eğitmek, çağlar boyunca en önemli sorunlardan birisi olmuştur. Günümüzde bu sorun, gittikçe karmaşık duruma gelmekte ve etkisini daha da yoğun bir şekilde duyurmaktadır. Günümüzde eğitim, çok değişkenli deneysel bir bilim olarak ele alınmaktadır. Doğduğunda güçsüz olan ve başkalarının yardımına gereksinim duyan insan, kalıtım yoluyla getirdiği gizil gücü çevrenin sunduğu olanaklarla birleştirerek güçlü bir varlık haline gelir. Onu diğer canlılardan ayıran ve üstün kılan temel özellikler, nesnelerden bağımsız olarak düşünebilmesi, başka bir deyişle soyutlama yapabilmesi ve soyut düşünceler tasarlayabilmesidir. İnsan bütün bunları dil denilen aracı kullanarak gerçekleştirir. Bu araç ona neredeyse sınırsız düşünce üretebilme ve bunları diğer insanlarla paylaşabilme olanağı sağlar. Böylece o kendisine bırakılan kültürel mirası alır, geliştirerek gelecek kuşaklara aktarır. Geçmiş kuşaklardan alınan bilgi, beceri ve deneyimlerin gelecek kuşaklara aktarılması olayı, insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu kendinden öncekilerden aldığı ile yetinmemiş, kısa ve uzun vadeli gereksinimlerini karşılamak için bunları sürekli olarak geliştirmiştir. On yıl öncesi ile bugün karşılaştırıldığında bile, insanlığın bilgi, deneyim, teknoloji vb. bakımlardan ne kadar ilerlemiş olduğunu görmek mümkündür. Bu durumu insanın sınırsız öğrenme kapasitesi ve ona sunulan eğitimin gücü ile açıklayabiliriz.

Öğrencilerin sahip olması gereken "21. yüzyıl becerileri" pek çok kurum tarafından farklı yaklaşımlarla tanımlanmıştır. Bu tanımlamalar, tartışmalar, 21. yüzyılda öğrencilerde sahip olması beklenen becerilerin oluşması için öğrenme ortamlarının ne şekilde düzenlenmesi gerektiği konusunda uzlaşmaktadırlar. "21. Yüzyıl Becerileri Ortaklığı" (Partnership for 21. century - P21), bu konuda yaptığı çalışmalarda öğrenme ve öğretme yaklaşımında, öğrenci yeterliliklerinin (özel beceriler, içerik bilgisi, uzmanlık ve çeşitli okuryazarlıkların harmanlanmasından oluşan

çıktılar) yenilikçi destek birimlerle olan ilişkisine bütünsel olarak yaklaşır. Bu yaklaşımın 21. yüzyıl becerilerine sahip öğrencilerin uzmanlaşmasına yardımcı olacağı belirtilmektedir. Öğrencilerin sahip olması gereken temel kazanımlar:

- Kendi bilgilerine dayanarak 21. yüzyıl öğrenme ortamlarının (okul) özelliklerini tasarlar.

- 21. yüzyıl öğrenme becerilerini tanıır.

- 21. yüzyıl öğrenme becerilerinin neden gerekli olduğunu açıklar.

21. yüzyıl toplumu giderek küreselleşen, karmaşık ve medyatik bir toplumdur. Bu bağlamda, 21. yüzyılda insan yetiştirmede öne çıkan eğilim, bireyi bu özelliklere sahip olacak yeterlikte, bütüncül olarak eğitmektir. Bu nedenle, 21. yüzyıl eğitim programı, disiplinler arası ve bütüncül özellikte olmalıdır. Böyle bir programda yetişen birey, birlikte çalışma ve araştırma temelli bir çevrede, araştırma analiz-sentez, kritik ve değerlendirme yapabilir ve yeni bilgi yaratabilir (Shaw, Kaynak: Tutkun, 2010).

Eğitimin tanımı: "Kişide kendi öğrenme profili farkındalık yaratılması yoluyla, daha üst zihinsel yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirmesi ve bu arada da değişen çevresel koşullara uyum gösterebileceği bilgi, beceri ve davranışları sürekli olarak güncelleyebilmesi için uygun öğrenme ortamlarının yaratılması süreci" şeklinde yapılmaktadır (Eryaman, 2010).

21. Yüzyılın okullarında; öğrencileri insanlık için önemli konulara odaklanan ve gerçek yaşam problemlerini dikkate almaya yönelten proje tabanlı öğretim uygulanacak. Bu uygulama, geleneksel öğrenme yaklaşımlarından ders kitabı, kalem, defter üçgeninden uzaklaşan keskin bir yol ayrımıdır. Artık "bilgi" ve "eğitilmiş insan" kavramına yeni bir bakış açısı geleceğinden, müfredat tasarım ve planlamasında da yeni bir yaklaşım gerekiyor. Okullar bir "bina" olmaktan çıkıp şeffaf duvarları, öğretmenleri, öğrenenleri ve toplumu dünyada var olan bilgi zenginliğine katkı sağlayacak şekilde birbirine bağlayan bir "öğrenme ağı merkezi" haline gelmesi gerekir. Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki hızlı gelişmeler kuşaklar arasında hızlı bir farklılaşmaya yol açmıştır. Bu farklılaşma, "dijital yerliler" ve "dijital göçmenler" şeklinde adlandırılan iki farklı grubun oluşması anlamına gelmektedir (Bu kavramlar ilk defa Mark Prensky tarafından kullanılmıştır).

Dijital yerliler, teknoloji ile doğar doğmaz tanışan, teknoloji ile büyüyen, dijital dili ana dil olarak kullanan, günlük hayatlarındaki işlerinin tamamına yakını teknoloji ile halleden bir kuşaktan oluşmaktadır.

Dijital göçmenler ifadesinde ise teknoloji ile tanışması daha geç olan ve kendilerini geliştiren yeni teknolojik dünyaya uyarlamaya çalışan bir kuşak kastedilmektedir. Yeni kuşak öğrencilerin çoğunlukla dijital yerlilerden oluşuyor olması durumu eğitim uygulamalarında yeni ihtiyaç analizlerinin yapılması ve yeni yaklaşımların izlenmesi anlamına gelmektedir. Bu nedenle eğitim ve öğretim tasarlanırken yeni kuşak öğrencileri oluşturan dijital yerlilerin özelliklerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiği söylenebilir. Dijital yerli olarak adlandırılan bu kuşağın herhangi bir konuda ihtiyaç duydukları bilgiye kolayca erişebildikleri anlaşılmaktadır. Anlık mesajlaşma, e-posta ve cep telefonları bu grubun günlük hayatları ile tamamen bütünleşmiş durumdadır.

Yeni kuşak öğrenciler için bir topluluk olmak fiziksel yakınlığa dayalı düşünülmemektedir. Çünkü birbirlerinden uzakta oldukları zaman da birlikte iş yapabilirler. Dijital yerli öğrenenlerin temel özellikleri aşağıdaki şekilde listelenebilir:

- Bilgiye hızla erişmek isterler
- Metin yerine grafiği tercih ederler
- Bir makaleyi baştan sona doğrusal bir biçimde okumak yerine kapsül halinde rastgele okumayı tercih ederler
- Ciddi çalışmalar yerine oyunları tercih ederler
- Keşfederek öğrenmek isterler
- Aynı anda birçok işi yapmak isterler, aynı anda birçok işi yapabilirler.

21. Yüzyılda öğrenmede, insanlar zekidir ama hiçbir insan, aynı zekâ tipine sahip değildir. Çoklu zekâ kuramı birçok alanda olduğu gibi eğitimde de yararlı oldu. Çoklu zekâdan çıkarılması gereken ise bireyselleştirme ve çoğullaştırmadır. Bireyselleştirme, her çocuğa kendi öğrenme stiline göre öğretilmeyi öngörürken, çoğullaştırma önemli konuların farklı şekillerde öğretilmesini gerektirir. Karmaşık konular, sadece sunum yoluyla değil grup çalışmaları, mizah ve sanat aracılığıyla aktarılmalıdır. Öğretmenin birden fazla öğrenciye hitap etmesi ihtiyacı, farklı şekillerde düşünebilme becerisini geliştirmesi sebebiyle bir avantaja dönüşür. Tabii ki dijital çağda yaşanılacak en büyük zorluk, bilginin nasıl en etkin şekilde kullanılacağını bilmesidir. Peki, eğitimin geleceği tartışmalarının neresindeyiz?

EĞİTİM

Çağdaş eğitim ve eğitim uygulamaları, bireylerin birbirleriyle ve toplumla etkin bir ilişki kurmaları, toplumsal olaylara, konulara ve değerlere sürekli ve etkin bir biçimde yaklaşmaları, sorunları çeşitli açılardan çözebilmeleri için gerekli bilgi anlayış, tavır, düşünüş, alışkanlık ve becerileri kazandırmak durumundadır (Özoğlu, 1987). Çünkü toplumsal dinamizm ve çevresel etmenlerin oluşturduğu hızlı değişim süreci daha nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi konusunda toplumları sürekli bir arayışa yöneltmektedir, Eğitim bir taraftan bireyin, yaşadığı çevre ve topluma uyum sağlamasına yardımcı olurken, diğer taraftan bireyin ve toplumun kendisini geliştirmesine olanak sağlamaktadır (Gökçe, 1999).

Eğitimin en önemli işlevlerinden biri insan denen varlığı sosyal bir varlık yapmaktır. İnsan dünyaya sosyal bir varlık olarak gelmez, gelmesi de düşünülemez. İnsanlar kalıtım, doğumdan önce anne rahminde, doğum sırasında ve doğumdan sonraki yaşamları sırasında oluşan birçok nedenlerin etkisiyle zihin ve diğer yetenekleri yönünden belirgin bireysel ayrılıklar gösterir. Her özellikte insanlar arasındaki ayrılıklara rağmen insanların birbirine gereksinimleri vardır. John Dewey eğitimi, “İnsanın dünyayı incelediği ve mana ile değerler hakkında gittikçe artan şekilde bilgi edindiği bilimsel bir metot olarak yorumlamıştır. Eğitimci, diğer meslek mensuplarından çok daha uzun vadeli düşünerek hareket etmek zorundadır. Öğrenme ise, amaçların gelecekle ilgili olduğu ve bu amaçların materyallerin haldeki tecrübelerde bulunduğu prensibi, ancak bugünün tecrübelerinin geriye doğru uzatılması ölçüsünde uygulanabilir. Eğitimin gerek toplum, gerek fert yönünden amaçlarını gerçekleştirmesi için, tecrübeler üzerine dayanması gerekir.” (J. Dewey, 1996).

Eğitim, “dünya milletlerini ileriye götürecek en önemli unsurlardan biridir. Değişik ülkeler kendi dünya görüşleri dâhilinde, eğitime önem verir. İnsanlar arasındaki farklılıklara rağmen insanların birbirinden ayrı amaçları vardır ve bu amaçları gerçekleştirmede birbirine gereksinimleri vardır. Bu gereksinimler ancak eğitim ile giderilebilir” (Emin, 2005). Ertürk, eğitimi, “Eğitim bireyin kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir.” olarak tanımlamıştır (Ertürk, 1993). Birey sürekli bir etkileşim içinde ve kişinin çevresiyle kurduğu etkileşim sonucu bireyde meydana gelen kalıcı izler bireyin yaşantılarını oluşturur. İnsanların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşimlerinin maddi

ve manevi ürünlerine kültür dendiği dikkate alınır, insanın, çevresiyle etkileşimi sonucunda kültürlenmeye uğradığı söylenebilir. Çevresiyle etkileşerek öğrendiklerini, diğer insanlara da öğretmeye kalkışan kimse ise, belli bir amaca yönelik olarak o insanları kültürlenmeye çalışıyor demektir.

“İnsanların diğer insanları belli bir maksatla kültürlenmelerine ya da kasıtlı kültürlenme sürecine ise eğitim denilmektedir.” Eğitim, en genel anlamıyla, insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği farklılaşır. Bu farklılaşma eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Ayrıca eğitim, toplumun en geniş ve en yoğun faaliyet alanlarından biridir. İnsan toplumsal bir varlıktır ve onu diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerinden biri öğrenme yeteneğine sahip olmasıdır. Öğrenme, değişik biçimlerde tanımlanmakla beraber psikologların çoğu, öğrenmenin bireyin çevresiyle etkileşim kurması sonucu oluştuğunu ve bireyin davranışlarında değişiklik meydana getirdiği görüşünde birleşmektedirler. Eğitimin genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin yaşadıkları toplumla ve çağla sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum içinde olmalarını sağlamaktır. Bu uyumun sağlanabilmesi için bireylerin yetenekleri eğitim yoluyla geliştirilir ve davranışları milli eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir (Gürkan, Gökçe, 1999). Eğitim planlı ve programlı bir süreçtir. Bu sürecin başarılı olması, eğitim programlarının ihtiyaca uygun olarak saptanması ve uygulanması ile mümkündür.

Eğitim bir ya da bir dizi amaca ulaşmak için yapılır. Bu amaçlar, eğitim sürecine giren kişinin davranışlarında meydana gelen, istenilen farklılaşmaları belirler. Bu tanımlardan yola çıkarak eğitimin, bireyde davranış değişikliği meydana getirme çabası olduğu anlaşılmaktadır. Bireyin davranışlarındaki değişiklik bir yaşantı ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Çıkan değişikliğin istendik yönde olması için yaşantının kasıtlı olarak önceden tasarlanması gerekmektedir. Eğitim bir kültür aktarma aracıdır. Eğitimin en başta gelen görevlerinden birisi kültür, zenginliklerini toplumsal yaşama biçimlerini genç kuşaklara aktarmaktadır. Eğitim, dünya milletlerini ileriye götürecek en önemli unsurlardan biri olarak sayılmaktadır. Ancak değişik ülkeler kendi dünya görüşleri dâhilinde kendi eğitimine önem vermektedir. Ülkeler yetiştirmek istediği insan tipine göre eğitim sistemini geliştirir. Eğitim toplumun en geniş ve çok yönlü faaliyet alanlarından biridir. İnsan yaşamı süresince eğitimle iç içedir (Emin, 2005).

Eğitimin asıl geliştiği, şekillendiği yer okuldur. Çocuklar okulda değişik eğitim sistemlerinden yararlanarak, kendilerini geleceğe hazırlarlar. Eğitim

yalnız birçok şeyleri öğrenmek demek değildir. Asıl önemli olan herhangi bir gerçeği öğrenmekle birlikte bunun nedenini de anlamaktadır. Eğer eğitim konuları belli amaçlara göre ayarlanmasa, elde edilen sonuç gelişimi güzel olur. Yukarıda verilen genel çerçeve içinde eğitim literatüründe eğitimin tanımı değişik şekillerde yapılmaktadır.

Geniş anlamda, bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir (Smith, Stanley, Shores, 1957; Kaynak: Fidan ve Erden, 1994).

Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Good, 1959; Kaynak: Fidan ve Erden, 1994).

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir (Oğuzkan, 1974; Kaynak: Fidan ve Erden, 1994).

Bu tanımlardan yola çıkarak eğitimin, bireyde davranış değişikliği meydana getirme çabası olduğu anlaşılmaktadır. Bireyin davranışlarındaki değişiklik bir yaşantı ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Çıkan değişikliğin istendik yönde olması için yaşantının kasıtlı olarak önceden tasarlanması gerekmektedir.

Bir ülkenin, başka bir ülkenin eğitim ve öğretim sistemini incelemesi, kendi öğretim programında olmayan ama olması gereken özellikleri tespit etmesi ve bu tespitler ışığında programlarına yön vererek onları iyileştirip geliştirmesi açısından önemli olduğunu düşünüyorum. Kendi eğitim sistemimizi başka ülke eğitim sistemleriyle karşılaştırmak zorunludur. Ancak yapılan tüm değişimler ve karşılaştırmalar gelişmiş Avrupa ülkelerinden örnekler alınmaktadır. Böylece aklımıza ilk gelen soru bizim devletimiz buna ne kadar hazır olduğudur.

Eğitimin genel amacı, “*yetiştirmekte olan çocukların ve gençlerin yaşadıkları toplumla ve çağla sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum içinde olmalarını sağlamaktır. Bu uyumun sağlanabilmesi için bireylerin yetenekleri eğitim yoluyla geliştirilir ve davranışları milli eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir*” (Erdem, M. ve N. Fidan. 1994). Kuzey Makedonya Eğitim Sisteminin Yapısı ve Özellikleri Ülkemizin eğitim sistemi, okulöncesi, ilköğretim, lise (ortaöğretim) ve yükseköğretim diye adlandırılan öğretim basamaklarını kapsar. Okulöncesi eğitim, henüz ilköğretim çağına gelmemiş 4-6 yaşları arasındaki çocukların eğitim gereksinimini karşılar ve isteğe bağlıdır. İlköğretim, genel olarak 6-14 yaşlarındaki çocuklara eğitim sağlayan dokuz yıllık bir yetiştirme (temel eğitim) dönemidir ve zorunludur. Gerek yönetim, gerek öğretim programı bakımından bir bütünlük göstermektedir.

Lise veya ortaöğretim, genellikle 14-18 gençlerin öğrenim gördükleri bir öğretim basamağıdır ve zorunludur. Genelde dört yıl süren bu öğretim basamağı, ilköğretime dayalı en az üç yıllık bütün genel, meslekî ve öğretim kurumlarını kapsar. İlköğrenimini tamamlayan her öğrenci, ilgi ve yeteneği doğrultusunda istediği lise okullarından birine girebilir. Yükseköğretim, ortaöğretim üstünde en az dört yıllık eğitim sağlayan tüm öğretim kurumlarını kapsar. Üniversiteler, fakülteler, enstitüler ve araştırma merkezleri birer yükseköğretim kurumudur.

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti eğitim sisteminde 1991 yılında çıkarılan Eğitim Sistemi Yeniden Düzenleme Yasası ile bazı değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden sonra eğitim sisteminin genel amacı, *“Çocuklar için mutlu bir çocukluk ve hayata daha iyi bir başlangıcı teminat altına almak, gençler için fırsat eşitliğini sağlamak, herkes için çeşitli hünelerinin geliştirerek ülkelerine zengin bir miras bırakacak gelir teminini hazırlamaktır. Bunun yanı sıra öğrencilerin, toplumsal beklentiler karşısında kendi gereksinim ve özelliklerini tanımalarına ve gerçekçi bir benlik kavramı oluşturmalarına ve kendi yaşamlarıyla ilgili kararlar alabilmelerine yardımcı olunmasıdır.”* şeklinde belirlenmiştir. Ayrıca bir ülkede eğitim sisteminin genel yapısını “eğitim programları” oluşturmaktadır. “Etkinlik”, bedensel ve zihinsel nitelikte bilinçli devinimleri kapsar, bir durum karşısında düşünen, sorunlarına çözüm yolları arayan, neden-sonuç ilişkiler üzerinde duran ya da somut bir iş ortaya koyan kimse, bir etkinlikte bulunuyor demektir. Öğrenme etkinliği sırasında, etkinlik ne kadar çok olursa “uyarıcı” ile “tepkiler” çoğaldığı gibi, bunların birbirleri ile bağlanmaları da daha fazla olmaktadır. Psikolog Guthrie’ye göre öğrenmenin temelinde “etkinlik” vardır. Guthrie bu konu hakkında şöyle açıklamıştır; “Ne yaparsak onu öğreniriz ve biz, yaparak öğreniriz. Bir kimsenin ne öğrendiğini bilmek istiyorsanız ne yaptığını bakınız”.

Birçok ülke var olan eğitim sistemlerini sorguluyor. Bu sorgulamanın hareket noktası ise kalıplanmış zihinler üreten eğitim sistemlerinin yaralarının pek fazla olmaması ve toplumların düşünen, yaratan, sorun çözen insanlara daha çok gereksinim duymasıdır. Bu düşüncelerden hareketle toplumlar öğrenciyi eğitim sistemi içinde daha etkin bir konuma getirmeye çalışıyor. Kısacası artık sessizce oturup, yalnızca verileni almakla yetinmeyecek, öğrenciler: görececek, duyacak, çözümleyecek, söyleyecek, katılacak ve paylaşacak. Kısacası öğrenci öğrenmeyi öğrenecek. Böylece bilgiyi yalnızca tekrarlamayıp, bilenleri sorgulayacak ve kendi bilgisini kendi üretecek. Günümüz öğrencilerinin dikkat sürelerinin gittikçe azalması, öğretim işini de gittikçe zorlaştırmaktadır. Öyle ki öğrencilerin dikkatlerini belli bir konuya çekmek ve belli bir düzeyde tutmak, öğretmenlerin neredeyse “bir

öğretmen kılıfından çıkıp, bir eğlendirici kılıfına” bürünmelerini gerektirmektedir. Bu yaklaşımla öğrenciler pasif alıcı olmaktan kurtulur ve kendileri öğrenerek yaşamlarını şekillendirmeye çalışırlar. Bu yaklaşımla öğrenciler, etkin öğrenme sürecinde karar verme, sorumluluklar alma ve özellikle öğrenmeyi öğrenme olanağına kavuşmaktadırlar.

Etkin öğrenme bir başka deyişle yaşam boyu öğrenmeyi öğrenmek, son yıllarda popüler olmuştur. Bunun başlıca nedenleri arasında; öğrenme anlayışında 1970’ler den sonra meydana gelen değişimler, bilgi çağında yaşıyor olmamız nedeniyle yaşam boyu öğrenmeye duyulan gereksinim, geleneksel öğrenimin etkisizliği ve etkin öğrenmenin etkililiği sayılabilir. Etkin öğrenme düşüncesi yeni değil. Yüzyılın başından beri çeşitli yazarlar tarafından zaman zaman dile getirilmiş, örneğin Montessori, öğrencilerin neyi öğrenmek istediklerine kendilerinin karar vermesini tavsiye etmiş. Dewey ise bilginin öğrenci tarafından keşfedilmesine önem vermiştir. Bu düşüncelere değer verilmesine karşın, etkin öğrenme kavramının gelişmesi, ona yeni anlamların yüklenmesi, bu düşüncelerin doğruluğuna yönelik deneysel kanıtların toplanması ve onların yaşama geçirilmesi son on yıl içinde olmuştur. Şu anda gelişmiş ülkelerde etkin öğrenme ile ilgili araştırma ve uygulamalar hükümetlerin desteklediği geniş ölçekli projeler halinde yürütülmektedir.

YENİ EĞİLİM VE EĞİTİM SİSTEMİ

Son yıllarda, eğitimle ilgili çalışmalarda kültürlerarası eğitim (intercultural education) ve çok kültürlü eğitim (multicultural education) kavramlarının önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Kuzey Makedonya Cumhuriyetinde tarım toplumundan, sanayi toplumuna, ardından bilgi toplumuna geçişin, yaşanan göç olaylarının ve ülkeler arasında, ekonomik, sosyal vb. amaçlarla oluşturulan birliklerin, bu kavramların önemini daha da artırdığı söylenebilir. Toplamlar bu dönemde, yerelden evrenselliğe doğru bir geçiş yaşamaktadırlar. Bu geçiş dönemi, eğitimde evrensel ilkelerin oluşturulmasını ve farklı kültürlerin tanınarak, kültürler arası etkileşimin ivme kazanmasını zorunluluk haline getirmiştir. Bunlara ek olarak, çağdaş toplumlarda, yetiştirilen bireylerin farklı kültürel gruplarla etkileşim içerisinde olmaları ve etkileşimlerinde olumlu tutumlar geliştirmeleri beklenmektedir. Bu nedenle, gelişmiş ülkeler eğitimle ilgili sorunlarını belirleyip çözümler üretirken, çok kültürlü eğitim çalışmalarına da yer vermektedirler. Bunun sonucu olarak da günümüz ulusal devletleri vatandaşlık kavramını, evrensel değerler çerçevesinde yeniden tanımlamak ve anlamlandırmak durumunda kalmaktadırlar.

Bunun için toplumlar, bireylerine daha iyi bir hayat tarzı sağlamak için, eğitim sistemlerini diğer ülkelerin eğitim sistemleriyle karşılaştırarak sürekli geliştirmek istenmektedir. Her ülke, toplumun çağdaş gelişimlere uyabilmesi için eğitim sistemini geliştirmek zorundadır. Bu gelişim için eğitim politikasını tahlil etmek ve eğitime yönelik yaklaşımları geliştirmek durumundadır.

Ancak eğitimimizi etkileyen faktörler vardır. En önemli faktörlerden de biri dil faktörüdür, bu faktörde bir ülkede birden fazla dilin konuşulması, resmi dilin tek ya da iki dilde olması eğitimi etkilemektedir ve sorunlar günden güne artmaktadır. Eğitim bir kültür aktarma aracı ise, eğitimin en başta gelen görevlerinden birisi kültür zenginliklerini toplumsal yaşama biçimlerini genç kuşaklara aktarmaktadır. Bu durumda her ulusun, her türlü düşünce ve öğrenme eylemi anadili temeli üzerinde oluşur. Anlaşıyor ki ulusal eğitimde ve anadili eğitiminde en çok önem verilerek günümüze kadar ve gelecekte düşünen, eleştiren, sağduyulu, tutarlı ve öz konuşan insan tipinin yaratılması okullarımız dahi dil eğitiminin başarıya ulaşmasına bağlıdır. Son dönemde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti eğitim sisteminde yeni bir eğilim olarak geliştirilen kültürlerarası eğitim ve çok kültürlü eğitim çalışmaları büyük hız almaktadır. Yurdumuz kendi sınırları içerisinde hoşgörülü bir toplumun meydana gelmesi için kültürlerarası, çok etnikli

eğitim ve entegre (bütünleşmiş) edilmiş eğitim sisteminin geliştirilmesi önemli bir alan olduğu ve ihtiyaç duyulduğu bir sisteme gidildiği görülmektedir. Bir toplumun var olması için entegre eğitimi ve entegrasyon en önemli çalışmalarından biri olup, son yıllarda bu tür eğitim sorunları ile ilgilenerek entegrasyon alanının geliştirilmesine gidilmektedir. Kültürlerarası alanında modeller geliştirmeye başlandı ve özel eğitim modeli olarak karşımıza çıkmakta olan modeller, çok etnikli toplumlarda bütün etnik toplumların da katıldığı örnek alınabilecek bir modeller olduğu görülmektedir. Bu eğitim modelleri ile öğrenciler, öğretmenler ve ebeveynler çok etnikli değerlerin inşa edilmesine, bütünleşmiş edilmelerini kapsamaktadır. Entegre eğitimi ile her öğrenciye yönelik hazırlanmış bireysel yaklaşım, iki dili yaklaşım, ekip ve ikili çalışma şekli ile gerçekleştirilen etkinlikler, oyun ile eğitim, eğitim-öğretim sürecinin daha anlamlı ve etkin olmasını sağlamaktadır. Bu yaklaşımlar ile toplumlardaki çok etnikli özellikler kullanılarak birlikte yaşama, daha sağlıklı yaşam için hem öğrenciler, ebeveynler hem de öğretmenler hayat yetenekleri ve becerilerini zenginleştirileceğinin düşüncesinin içinde olduğu görülmektedir. Çocuklar ile çalışma zor bir süreç olduğuna göre eğitim sistemi bütün sorunlara çözüm üretip, öğrencilerin ilgisini çekebilecek yeni eğilimler kullanarak, öğrencileri motive ederek, tamamlanması gereken konuları eğlenceli ve ilgi uyandıracak şekilde sunularak gerekmektedir.

Kültürlerarası eğitimin asıl amacı, öğrencilerin çok kültürlü toplumlarda beraber yaşamak için vazgeçilmez unsur olan etkileşimi öğrenmeleridir, bununla birlikte farklı etnikler/kültürler arasındaki etkileşim yardımıyla önyargıların azaltılması, işbirliğinin artması – faaliyetlerin rekabete dayalı değil, işbirliği atmosferi içerisinde gerçekleşmesi, herkesin etkili olabilmesi için birbirlerinden faydalanma olanaklarının oluşmasıdır. Çok kültürlü eğitim nedir? Kuzey Makedonya eğitim sistemi örneğine bakıldığında ve kültürlerarası eğitim nedir? Sorusundan yola çıktığımızda, diğerlerin kültürlerini tanımaları üzerine farklı içerikleri öğrencilere izah etmek (amaç azınlık kültürlerinin kendileri hakkında, çoğunlukların da diğerleri hakkında bilgi alabilmeleridir), onların kültürleri hakkında bilgi edinerek, diğerlerine saygı duymayı öğrenmeyi amaçlamaktadır. Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde çok etnikli entegre eğitim durumuna baktığımızda, farklı dillerde eğitim gören öğrenciler arasında hep daha çok ortak faaliyetlerin uygulanması yada farklı bir şekilde ders faaliyetleri kapsamında mümkün olmadığı zaman, ders dışı faaliyetler devreye girer. Öğrencilerin ne yapacakları çok önemli değildir, asıl önemli olan şey ortak çıkarlar için beraberce bir şeyler yapmaktır.

“Çok kültürlülük” ve “çok kültürlü eğitim” kavramlarının içi, büyük ölçüde liberal bir özle doldurulmuştur. Çok kültürlülük, kimilerince tartışmasız bir biçimde ve eleştiri süzgecinden geçirilmeden yüceltilmektedir. Karşıt

görüşte olanlar ise, bu kavramı ya “küresel kapitalizmin yeni bir tuzağı” olarak ya da “millî birlik ve beraberlik ruhuna” aykırı görerek kategorik bir değerlendirme ile bir kenara itivermektedirler. Tek kültürlülüğe karşıt olarak çoğulcu bir kültürel anlayışı ifade etmek üzere “kültürel çoğulluk” kavramını kullanmak mümkündür. Burada çok kültürlülük kavramının kullanılması tercih edilmiştir. Ancak, çok kültürlülük tartışmalarını, demokratik düşüncenin geleceği açısından önemsemek gerekiyor. “Heterojenliği ve farklılığı tanıyabilen, ama her birimizi yalnızca bir yönle tanımlayan bir özcülüğe teslim olmayan yeni bir politik dil bulmak zorundayız.” (Phillips, 1995). Çok kültürlülük kavramı kendi içerisinde iki boyutlu bir yapı oluşturmaktadır. Bu boyutlardan biri farklılıkları tanımlayıcı, diğeri ise farklılıklara değer verici bir yapı sergilemektedir (Özhan, 2006). Çok kültürlülüğün ilk boyutu toplum içinde yer alan çok sayıdaki etnik ve kültürel grupların varlığına işaret etmektedir. Bir ülke nüfusunun farklı etnik kümelerden oluşması, onu ancak tanımlayıcı düzeyde çok kültürlü yapar. Çok kültürlü toplum modelini belirleyen, nüfusun farklı etnik kökenlerden gelen kişilerden oluşması değil, bu kişiler arasındaki toplumsal ilişkilerin belirli bir özgün çerçevede düzenlenmesidir. Bu da ikinci boyutu, yani değer verici yapıyı oluşturmaktadır.

Aynı toprak parçası üzerinde farklı veya benzer kültürel değerlere mensup bireylerin karşılıklı olarak üst ve alt kültürlerle gerçekleştirdikleri etkileşim ve iletişime bağlı olarak belli bir kültürel yapıya uymaları veya onu özümsemeleri şeklinde tanımlayabileceğimiz kültürler arası öğrenmede; birbirini kabullenme, dilsel ve dinî çoğulculuk, saygı ve hoşgörü esas olup çeşitli alt kültürlerle ve üst kültüre ait ulusal değerlerin yanında dış etkenlere bağlı olarak evrensel değerlerin de benimsenmesi söz konusudur. Çok kültürlülüğü farklı renklerde çiçeklere sahip bir bahçeye benzetmekte ve bu benzetmeyle çok kültürlülüğün getirdiği zenginliklere vurgu yapılmaktadır. Ergin (2000), her kültürü koruma ve geliştirmenin en gerçekçi yolunun her bireyin, bir bütün olan, doğal haklarına saygı duymak ve o hakları, tam bir eşitlikle korumak olduğunu ve her bireyin, potansiyel bir kültür kaynağı olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Kültürler, dinamik ve gelişken oldukları için, hiç kimsenin, belli bir kültüre zorlanamayacağını ifade eden Ergin (2000), her bireyin dilediği kültürü özgürce seçebileceğini, ona katkıda bulunabileceğini veya yepyeni bir kültür yaratabileceğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda kültürel gelişmenin de temelini özgürlük olduğunu ve bireye saygı duymanın, onun kültürüne saygı duymak olduğunu dile getirmektedir. Çok kültürlülüğe ve farklılıklara saygı duyulması gerekliliği UNESCO’nun kuruluş amaçları içerisinde de yer alan önemli bir olgu olmuştur. UNESCO’nun 1946 yılında yaptığı birinci genel kurul toplantısında, “Çocuk zihninin, bizzat kendi ulusal toplum yapısı ve uluslararası anlayışlarla birlikte eğitilmesi” bir amaç olarak

belirlenmiştir. UNESCO, kuruluşunun 20'nci yıldönümü olan 4 Kasım 1966'da, "Uluslararası Kültürel İşbirliği İlkeleri Bildirgesi'ni (UAKİİB)" yayımlayarak, uluslararasıdaki kültürel bütünlük, ortaklık ve paylaşımı vurgulamıştır. On bir maddelik bildirgenin 1'inci maddesinde şu noktalara değinilmektedir: Her kültürün, saygı görmesi ve korunması gereken bir saygınlık ve değeri vardır; Her halkın, kültürünü geliştirmek hakkı ve ödevidir; Zengin değışkenliği ve çeşitliliğiyle ve karşılıklı etkileşimleriyle her kültür bütün insanlığa ait ortak mirasın bir parçasını oluşturur (Ergin, 2000).

Görüldüğü gibi farklı kültürlere saygı duymak ve farklı kültürlere duyarlı bireylerin yetiştirilmesi, Birleşmiş Milletler tarafından önem verilen konular arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda farklı kültürlere açık olan ve farklı kültürel değerlere saygı duyan bireylerin yetiştirilmesi ve eğitim yoluyla da bu özelliklerin kazandırılması önem taşımaktadır. Kültürlerarası öğrenme ülke sınırları içerisinde farklı veya benzer dil, din, gelenek ve göreneklere mensup bireylerin alt, üst ve çeşitli yabancı kültürel unsurlarla gerçekleştirdikleri iç ve dış etkileşim veya iletişimidir. Etnisite kavramını da içeren kültürlerarası öğrenme, demografik, tarihî, coğrafi, siyasi ve kültürel birçok özelliği yapısında barındırır ve ülkeden ülkeye, hatta kıtadan kıtaya farklı yapısal özellikler taşır. Her topluluğun kendine özgü, geçmişten günümüze taşıdığı, koruduğu, önem verdiği çeşitli değerleri ve davranış kalıpları vardır. Bunlar gelenek görenek, tarih, kültür, dil, din ve felsefi değerler şeklinde sıralanabilir. Bir toplumda bireyler arasında bir takım farklılıklar olması, yani çok kültürlülük demokrasinin bir gereğidir.

YENİ EĞİLİM OLARAK KÜLTÜRLERARASI EĞİTİM

Kültürlerarası eğitim, Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin eğitim sisteminde yeni bir eğilim olarak görülmektedir. Kültürlerarası eğitimin topluma kazandırdıkları ve eğitim sistemine katkılarına baktığımızda elde edilen modeller ile öğrenciler için: yeni bilgiler, beceriler, devamlı bir şekilde bilgilerin kazandırılması, kendine güveninin artırılması, iletişimin artırılması, sosyalleşme, işbirliğin, hoşgörünün güçlenmesi, stereotipi ve önyargıların ortadan kaldırılması için zengin ders dışı etkinlikleri hazırlanarak öğrencilere öğretilmektedir. Aynı zamanda öğrenciler okul içinde ve okul dışında çok sayıda düzenlenen spor ve kültürel etkinliklere katılarak kendilerini daha iyi ifade etmektedirler. Entegre eğitiminde öğrencilere yönelik belirlenen eğitici oyunlar ile farklı etnik topluluğa ait olmalarına rağmen öğrencilerin birbiri ile olan ilişkisi, işbirliği ile farklılıkları tanımaya yönelik ilgisi artmaktadır. Çünkü çocuğun oyundaki hayal dünyası onun gerçek yaşamı daha iyi görmesini ve kavramasını sağlayarak psikolojik olgunluğuna yardımcı olur. Oyun her ne kadar doğal bir ortamda karşılıklı sevgi ve saygı içermektedir.

Psikolojik açıdan baktığımızda oyun ortamında kurulan etkileşim çocuğun ilerideki sosyal davranışlarını belirler aynı zamanda mutluluk, sevinç, acı, acıma, korku, kaygı, dostluk, düşmanlık, kin, nefret, sevgi, sevme, sevilme, güven duyma, bağımlılık, bağımsızlık, ayrılık ve ölüm gibi pek çok duygusal tepkiyi çocuk oyun yolu ile öğrenir. Bu nedenle çocuklarda kin, nefret duygularının yerine sevgi, saygı ve hoşgörüyü geliştirir. Kültürlerarası eğitimin temel amacı eğitim çerçevesi içerisinde yüksek kaliteli eğitimin oluşturulması için zorunlu öğretimin yanı sıra öğretim dışı etkinliklere önem verilmektedir. Bunun yanı sıra model ile etnikler arası eğitimin entegrasyonu daha çağdaş, başarılı çok etnikli eğitim-öğretim kurumu inşa etmektir. Kültürlerarası eğitim aynı zamanda farklı başlıklar altında eğitim sistemine uyarlanarak bu alanda başarılı çalışmalar elde edilmek amaçlanmaktadır.

Başlıca başlıklara bakıldığında kültürlerarası eğitim veya çok kültürlü eğitim veya entegre eğitim sistemleri yeni eğilim olarak Eğitim sistemine uyarlanmaktadır. Entegre edilmiş öğretim (ders) dışı etkinlikler yardımıyla her öğrenciyle bireysel çalışma ve onlara bireysel ulaşabilme imkânı vermektedir. Bunun yanı sıra iki dillin kullanılması, sürekli bir şekilde ekip ve ikili şekilde çalışarak bütün eğitim-öğretim sürecinin kalitesinin artırılmasına

etki etmektedir. Çok etnikli ve bir arada yaşayan toplumların kaliteli yaşam sürdürebilmesi için toplumlarda, öğrencilerde, öğretmenlerde ve ebeveynlerde özellikle birçok yetkinliğin ve hayat yeteneklerinin geliştirilmesini sağlar.

Kültürlerarası eğitim ile çok etnikli toplumların oluşturulmasındaki ve bunda başarı elde edilmesindeki temel yapı olarak iki en önemli tecrübeden yararlanılması gerektiğidir. Yapılması gereken kültürler arası işbirliğinin geliştirilmesi esnasında sevgi ve saygının olduğu yerde, başkalarının gördüğü noktadan bütün çalışmaları incelemek ve o çalışmada başarı elde etmektir. Bizler kültürlerarası saygıyı oluşturmak için çalışmalıyız ve bir diğer önemli çalışma birbirimizi daha iyi bir şekilde anlayabilmemiz için çalışmalarımızı güçlendirmemizin gerektiğidir. Bütün bu çalışmalar çok etnikli toplumların oluşturulmasındaki temeli oluşturacaktır.

Eğitim güçlü olduğunda, ekonomik başarının elde edilmesi için gerekebilecek becerilerin gelişiminin üstesinden geldiği, aynı zamanda uzlaşma ve barışın elde edilmesinde bir toplumun gelişmesine de yardımcı olabileceği görülebilir. Öğretmenler ve barış için eğitim Okullar savaşların çıkmasından sorunlu değildir ve aynılarını sona erdirmek için beklentilerin yüksek olması gerekmemektedir. Sadece okullardan beklentilerimizin gelecek nesilleri yetiştirme esnasında öğrencilerin savaşa karşı olacak ve barışın elde edilmesi için destek verebilecek nesilleri yetiştirebilecek kurumlar olduğunu unutmamalıyız. Önemli olan okulların birer kurum olduğu ve büyük değişikliklerin yapılamayacağı bir binanın olduğunu asla unutmamalıyız. Bununla birlikte çoğu zaman karşı karşıya kaldığımız savaşların sadece anlaşmazlığın olduğu veya bilginin azlığı, yeteneğin olmaması veya barışın inşa edilmesi için değerlerin olmamasından kaynaklanmadığını bildiğimize göre, bu tür eğitim programları ile öğretmen kadrosunun bu tür sorunlarla karşı karşıya kaldığında çözüm üretebilmesi için yeteri temel olmayacaktır.

Çatışmalar çoğu zaman yapısal eşitsizlik veya siyasi görüşlerden meydana geldiğini söyleyebiliriz, ancak farklı şekildeki çatışmaların ve zorbalığın meydana gelmesindeki ana sebep siyasi yapıların öğretmen kadrosunun yetiştirilmesindeki eğitim programlarına girmediğinden ve kendilerinin profesyonel gelişimi için çatışma esnası ve çatışma sonrası meydana gelebilecek her tür sorunlara karşı gelebilecek durumda olmadıkları görülmektedir. Bu şekilde toplumların yapısının ve büyük siyasi çatışmaların meydana gelmesi gözlerin kapatıldığından yola çıktığını savunmaktayım. Öğretmenler (aynı zamanda öğrenciler de) toplumlarda, siyasilerde, eğitimlerde ve diğer alanlarda nelerin bilerek gizlendiği veya üstü örtüldüğü konuların neler olduğunu bilerek sadece “barış yanlısı” ihtiyaçları ile karşı karşıya kaldıkları görülür ve aynı zamanda o duyguların örtülmesinden

sorumlu olan kişiler kendileridir. Öğretmenlere yönelik sunulan eğitimde barışın sağlanabilmesi için ve duyarlı bir yaklaşımın benimsenmesi için çatışmaları çıkaran, meydana getiren katılımcıların düşünceleri ve görüşleri ile savaşmayı bilecek bir öğretmen kadrosu yetiştirilmesi gerekmektedir. Eğitim, kasıtlı olarak, istendik öğrenmeleri oluşturma sürecidir. İstendik öğrenmelerin gerçekleşmesi ise, eğitimin bireyin gelişimi ve öğrenme özelliklerine göre düzenlenmesi ve uygulanması ile mümkündür.

Eğitim bilimleri, psikoloji davranışlarının incelediği insan davranışlarının nedenlerine, insan davranışlarının oluşturulması ya da değiştirilmesini etkileyen faktörlere ilişkin bilgiyi alıp gerçek eğitim durumlarında kullanmak durumundadır. Bireyin ihtiyaç hiyerarşisine, bireyi çeşitli yaş ve gelişim dönemlerinde hangi gelişim ve öğrenme özelliklerine sahip olduğuna; hangi öğrenme durumlarında hangi öğrenme kuramlarının ilkelerinin etkili olabileceğine ilişkin bilgiyi, eğitim bilimleri psikoloji biliminin ortaya koyduğu bulgulardan elde ederek öğretimi planlama, uygulama ve değerlendirmede kullanmaktadır. Eğitimin gerçekleşebilmesi yani istendik öğrenimlerin kasıtlı bir biçimde oluşturulabilmesi için; öğretimin belli hedeflere dönük öğrenmeleri oluşturmak üzere planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi gerekmektedir.

Eğitimin en temel işlevlerinden biri de, öğrencilere nasıl öğreneceğini öğretmektir. Öğretim programlarına bakıldığında öğrencilerin çoğu “neden öğrendikleri”, “nasıl öğrendikleri” sorularına yeterli cevap verememektedirler. Bu sonuçlar öğrencilerde başarısızlığa, kendilerine güven ve öğrenmeye karşı ilgi ve isteklerinde azalmaya yol açmaktadır. Bu tür sorunları ortadan kaldırmak için, öğrencilerin kendi öğrenmelerinin farkında olmaları, öğrenmeyi öğrenmeleri, kendi kendilerini güdüleyebilmeleri, zihinsel yapılarına uygun stratejileri seçebilmeleri ve kendi kendilerini kontrol ederek yönlendirebilmeleri gerekmektedir. Son dönemlerde eğitim sisteminde meydana gelen değişimler ve gelişmekte olan yeni eğilimlere bakıldığında batılı ülkelerin eğitim sistemi bizim eğitim sistemimize uyarlanarak, derslerde ve öğretmenler tarafından kullanılmaktadır.

Birçok uluslararası evraklarda (UNESKO, UNİCEF, AB Konseyi) ve eğitim kurumlarında eğitimdeki reformların sadece akademik bilgi seviyesinin artırılması değil aynı zamanda öğrencilerin çok kültürlü toplumda yaşamaya ayak uydurmaları, diğerlerine karşı saygı, hoşgörü, farklılıkların kabul edilmesi, herkesin eşitliği ve benzer durumları kapsamaktadır. Çok dilde eğitim veren okullarda, öğrencilerin büyük kısmı gördükleri eğitim diline farklı binalara ayrılmış durumdadır veya aynı binanın farklı kısımlarında eğitim görüyor ya da vardiyaları farklı oluyor. Tek dilde eğitim veren okullarda, öğrencilerin farklı dilde eğitim gören öğrencilerle ilişki kurma

imkânları yoktur. Tüm okullarda, öğrencilerin çoğu etnik anlamda önyargı ve kalıplaşmış düşüncelerle yüklenmiş durumdadırlar (genelde kendi kültürleri için olumlu, diğer kültürler için olumsuz yönde). Farklı dil/etnik mensubu öğrenciler arasında ortak faaliyetlerin uygun iletişim ve etkileşimle gerçekleşmesi için (diğerlerine karşı önyargıların azalma eğilimi kazanması için) aşağıdaki şartların yerine gelmesi önemlidir: İşbirliğine dayalı olmalı, farklı etnik topluluğa mensup öğrenciler arasındaki işbirliğine bağlı olan ortak hedefleri vardır; Aralarında eşitliğe önem vermelidirler.

Kültürlerarası eğitim, farklı kültür ve toplumlardan insanlar gittikçe daha sık karşılaştıkları ve etkileşime girdikleri için artan bir şekilde ilgi görmektedir. Kültürlerarası eğitimi programlarının çoğu içsel psikolojik özelliklere ya da anlamlar ve bu özelliklerin kültürden kültüre nasıl farklılaştığına odaklanma eğilimindedir. Bu programlar, başka gruplardan insanların olayları bizim kültürel çevremizde bulabildiğimizden farklı şekilde görebileceklerini kabullenmeye yardım etmektedirler. Sıklıkla ek yönler, yani kalıp yargılar ve etnosentrik görüşlere önem verilmektedir. Eğitimde bir diğer vurgu, bu kitapta savunulduğu gibi davranış-kültür ilişkileri konusunda farklılaşmış görüş üzerinedir. Kültürel bakış açısında, kültürlerarası farklılıkların en önemli boyutları dünyada farklı insanların yaşadıkları güncel koşulları içermektedir. Genel olarak, kültürlerarası eğitim programlarının en zayıf noktası etkilerinin az değerlendirilmiş olmasıdır.

Aynı dili konuşan toplumlar da kültürel olarak birbiriyle uyuşmayan çok çeşitli deneyimlerin meydana gelmesi söz konusudur. Bu farklı deneyimler, insanları ayırıştırabileceği gibi birleştirip kültürel yerden zenginleşmesini de sağlayabilir. Çok kültürlülük ve kültürler arası kavramları bir toplulukta birden çok kültürün olduğu durumları tanımlamak için kullanılmaktadır ancak bazı uzmanlar kavram arasında ayrım yaparlar. Buna göre çok kültürlülük terimi çoğunlukla farklı kültürlerin fazla etkileşim olmadan bir arada yaşadığı bir toplumu tanımlamak için kullanılır. Kültürler arası terimi ise çeşitli kültürlerin birbirini etkilediği, toplumdaki farklı kültürel aidiyetleri olan insanların birbiriyle etkileşime girmesi ve birbirinden öğrendikleri sayesinde toplumun gelişimine katkı sunacak bir özelliğe sahip olarak tanımlanabilir. Kültürler arası eğitim ise farklı kültürlerin bir arada yaşadığı toplumların uyum içinde yaşam becerisidir. Bu beceriler: hoşgörü, çatışma yönetimi becerisi, başka kültürlerle, yaşam ve barış içinde varlığını sürdürmesine yönelik bir dizi beceri kazandırmaya yönelik biçimlerine ilgi duyma, bunları reddetme yerine saygı duyma ya da benimseme becerileri, kişinin kendi değerlerini, normlarını ve yaşantısal deneyimlerini gözden geçirme becerisi olarak tanımlanabilir.

Pozitif Eğitim

Her birey kendi yaşamının sorunları ile ilgili bir görüşe ya da düşünceye kendine oluşturduğu bir yaşam çizgisine sahiptir. Bu durum onları idare etmekle ve bireylerin bunlardan haberleri dahi olmamaktadır. İçgüdülerin eğilimleri dış dünya izlenimlerinin eğitimin yönü bunlardan yararlanış yöntemi çocuğun sanat eseridir. Özellikle Okulun varlık gerekçesi olan öğrencinin yetişmesi; tamamen öğrenme-öğretme sürecine bağlıdır. Geleneksel eğitimde öğrenme-öğretme süreci; genellikle öğretmenin bilgiyi sözel-dilsel yöntemle vermesine; öğrencilerin de bu yolla verilen bilgiyi almasına, ezberlemeye dayanmaktadır. Eğitim sisteminde olan ezberci, hazırcı ve kalıpcı olarak yetişen öğrenciler; ifade edebilmeyi, kendi meraklandığı konuda dahi araştırmayı bilemeyen hazırcı bir öğreti söz konusu olur. Bu durum da öğrenen kişinin statik olmasına ve yenilikçi hiçbir kazanım alamamasına etkendir. Yani düşünmeden öğrenmeye kalıplaşmaya yönelik hareket etmeye meyil etme söz konusudur. *Çağdaş eğitim*; bireylerin bedensel, duyuşsal ve bilişsel olarak bir bütünlük içerisinde eğitilmesi anlamına gelir. Bu eğitim tamamen bir denge içerisinde olmalıdır. Ancak eğitim sistemi sayısal ve sözel olarak dar bir çerçevede sıkışıp kalan bir sistem olarak kalmıştır. Çağdaş eğitim; bireylerin bedensel, duyuşsal ve bilişsel olarak bir bütünlük içerisinde eğitilmesi anlamına gelir.

Çağdaş öğrencilerdeki farklı ilgileri, gereksinimleri ve yetenekleri ortaya çıkarmak, eğitim hedeflerinin ve öğretim yöntemlerinin öğrencilerde bu tür değişimler doğuracak şekilde düzenlenmesidir. Hepimiz uzun yıllardan beri “Çocukların bilgi, beceri ve kabiliyetleri” doğrultusunda eğitilmeleri gerekir diye hep duymuşuzdur. Hatta pek çok yetkili eğitim sistemimizin bu yönde değiştirilmesi gerektiğini vurgulamış ve vurgulamaya devam etmektedirler. Maalesef bu düşünce hiç bir zaman gerçekleşemediği gibi bunun nasıl gerçekleştirilebileceği de hiç anlatılmamıştır. Eğitim sistemimiz ve sınav sistemleri hala eskiden olduğu gibi devam etmekte ve hep aynı kriterler göz önünde tutulmaktadır. İlkokuldan başlayan ve doktora seviyesine kadar uzanan bir süreçte değerlendirmelerin hep aynı tür yeterlilikler üzerinde yapıldığı ve tek bir sistem üzerine boğuşup durduğumuzu söyleyebilirim.

Eğitim alanında beni çok heyecanlandıran ve umutlandıran küresel kapsamda bir hareket görülmeye başladı. Pozitif psikolojinin, öncüsü olarak bilinen Martin Seligman’ın desteklediği *Uluslararası Pozitif Eğitim Ağı* öncülüğünde başlayan bu hareket, “Her bireyin potansiyelini gerçekleştirebileceği ve hem başarıya hem de esenliğe ulaşabileceği toplumlar yaratmak” tan yola çıkıldığını gördüğümüzde “Pozitif Eğitim nedir?” sorusu aklımıza gelmektedir. Pozitif eğitim, aslında akademik başarıyı bütün amaçlardan daha değerli kılan şu andaki eğitim paradigmasına

karşı çıkmaktadır. Pozitif eğitim, “Akademik Eğitim ile Karakter ve Esenlik” dizilerinin oluşturduğu bir ikili sarmal olduğuna, her iki dizinin de eşit öneme sahip olduğuna inanmaktadır.

Peki, Neden Pozitif Eğitim? Martin Seligman, okullarda esenlik yaklaşımının gerekliliğinin üç temel nedeni olduğunu söylüyor: *Depresyonu önlemek*: Araştırmalar, dünyada depresyon görülme sıklığının elli yıl öncesine göre on kat arttığını ve genç insanlarda depresyonun daha da yaygınlaştığını gösteriyor. Bu alandaki çalışmalar, okullardaki pozitif eğitim programlarının depresyonu önleyici bir etkisi olduğunu net bir şekilde ortaya koyuyor. *Mutluluğu teşvik etmek*: Çocukların mutluluğunu teşvik etmek ve onları bu yönde hayat becerileri ile donatmak, pozitif eğitim yaklaşımının temel amaçlarından biri. Pozitif eğitim uygulamalarının mutluluğu olumlu yönde etkilediği görülüyor. *Öğrenmeyi ve başarıyı desteklemek*: Pozitif eğitim yaklaşımı sadece esenliği değil öğrenmeyi ve akademik başarıyı da teşvik ediyor. Bu sistemde ceza yoktur, düzeltme vardır.

Tüm dünyada eski tarz negatif ağırlıklı eğitim sistemleri artık yerini modern eğitim tekniklerine bırakmıştır. Aslında tüm benliğimizi etkileyen bir hayat felsefesi şekli almıştır. “Eğitim ömür boyu sürer ve garantisi sizsiniz” düşüncesiyle daima olumlu olana enerji harcayarak yol kat ettiği görülmektedir. Dolayısıyla eğitim sizin varlığınıza beraber ömür boyu kalıcı olur. Bundan dolayı biz iyi ve kötü ayırımına gitmeden farklı fikirleri anlamaya ve onlardan faydalanma yöntemlerini bulmaya çalışmalıyız. Pozitif eğitim şimdiye kadar bildiklerimizden çok farklı bir yaklaşım olmasa da eğitime farklı bir nefes getirdi. Pozitif eğitimin amacı her bireyin potansiyelini gerçekleştirebileceği ve başarıyı sağlayabileceği mutlu ortamı oluşturabilmektir. Pozitif eğitimi sadece olumlu yaşantılara odaklanmış Polyannacı bir yaklaşım olarak da görmemek gerekir. Hayattaki erdemlere odaklanarak eğitim vermeye çalışan pozitif eğitim aynı zamanda eğitim sürecindeki zorlukları da görmezden gelmez, zorluklara karşı daha dayanıklı olmayı savunur. Kısaca pozitif eğitim, düştükten sonra kalkmanın yol ve yöntemlerini de anlatır. Ancak bu şekilde eğitimin güçlü ahlaki değerlere sahip gelişen bireyler oluşturmak olan esas amacını yeniden hatırlayabiliriz.

EĞİTİMDE DİJİTALLEŞME

Eğitimin 19. yüzyıldan kalma alışkanlıklarla, 21. yüzyılda başarılı olamayacağı bir gerçek. Hem akademik, hem kurumsal anlamda eğitimin her açıdan yeniden tasarlandığı bir döneme girdik. Son yıllarda dijital platformların ve uygulamaların hayatımıza girmesiyle değişim yaşayan birden çok disiplin ile karşı karşıyayız. Marka, pazarlama, insan kaynakları, hukuk bu listenin ilk sıralarında yer alıyor. Ancak yine listenin en üstlerinde yer alan ve aslında tüm disiplinleri kapsayan bir başka üst disiplin de dijitalden payına düşeni fazlasıyla almaya başladı. Eğitim, dijital bir rüzgârla değişime uğrarken kendine bağlı tüm alt başlıkları da beraberinde dönüştüreceğe benziyor. Eğitim, hem akademik alanda hem kurumsal alanda önemli bir yere ve öneme sahip. Eğitimin akademik alanda dijital dönüşümü, öğretmen ile öğrenci arasında yeni ve deneyimsel bir köprünün oluşmasını sağlarken, kurumsal alanda profesyoneller açısından zaman ve mekândan bağımsız öğrenimin kapısını aralıyor.

Eğitimde dijitalleşme yolunda atılan adımlar, eğitimde sanal gerçeklik kullanımı, eğitimde artırılmış gerçeklik kullanımı, eğitimde 360 derece video kullanımı, yapay zekâ ve robot teknolojileri alanındaki gelişmeler, son yıllarda insanların çalışma, öğrenme ve iletişim yöntemlerini değiştirmeye başladı. Eğitimde dijital dönüşüm ile birlikte beceri gelişimi için kapsayıcı ve yaşamsal bir yaklaşım benimsemeli, insanlarda hayat boyu öğrenmeyi kendilerine ilke edinmeli, yaşamları boyunca yeni becerilere sahip olma arayışı içinde olmaları gerekmektedir.

Eğitimde dijital dönüşüm kısa sürede gerçekleşecek bir devrim olarak algılanmamalı, uzun vadeli bir evrim olarak görülmelidir ve bu süreç profesyonel/akademik çevreler tarafından yönetilmeli ve yönlendirilmelidir. Eğitimin dijital dönüşümünde kullanılan cihazlar ya da uygulamalar yalnızca birer araçtır. Dönüşümün yalnızca bu araçların kullanımını yaygınlaştırarak gerçekleşmesi beklenemez. Bu yüzden bunu bir zihniyet meselesi olarak ele alıp, kullanılan cihazdan ziyade içerik, yazılım ve eğitimcilerin niteliği konularına eğilmek gerekmektedir. Eğitim teknolojilerinde oyunlaştırma yöntemi, öğrencilerin problem çözme ve kritik düşünme becerilerine katkı sağlamaktadır. Eğitim, hem akademik alanda hem kurumsal alanda önemli bir yere ve öneme sahip. Eğitimin akademik alanda dijital

dönüşümü, öğretmen ile öğrenci arasında yeni ve deneyimsel bir köprünün oluşmasını sağlarken, kurumsal alanda profesyoneller açısından zaman ve mekândan bağımsız öğrenimin kapısını aralıyor.

Bugün eğitimde dijitalleşmeyi gerçekleştirmiş kurumların öğrencileri, eğitim modelinin yenilikçi ve modern yapısıyla öğrencilerin problem çözme ve yaratıcı düşünme yetilerine teknoloji destekli eğitimle, eğitimde dijital dönüşüm ile birlikte tablet ya da bilgisayarın olmadığı bir okulu düşünemediklerini ifade ettiklerinde hiç de haksız sayılmazlar.

Eğitimde dijitalleşme nasıl olacak sorusuna “önümüzdeki eğitim döneminde sınıf içi eğitimler daha da azalacak” mantığından yola çıkarak cevap aramaya başlamak en doğru yöntem olacaktır. Eğitimde dijitalleşme denildiğinde; eğitimde kullanılan basılı dokümanların dijital ortama taşınması da bu kapsamda yer alıyor, bilginin katılımcıya ulaşma şekli de aynı zamanda. Eğitimde dijitalleşme ile heyecanlı, dinamik ve üretken bir çağa girdiğimizi söyleyebiliriz. Hafifleyen çantalar, ders kitaplarından e-postalara tüm ihtiyaçların tek bir yerde toplandığı dizüstü bilgisayarlar, teknoloji okuryazarlığına herkesten daha hızlı adapte olan çocuklar ve gençlerin oluşturduğu yepyeni bir ekosistem ile karşı karşıya kaldık.

Dijital eğitim nasıl olacak biliyor musunuz? İletişim ve etkileşim merkezli. İletişim teknolojilerini çok iyi kullanıyorlar. Tüm iletişimsel teknolojilerde ustalar. Bilgiye internette çok kolay ulaşıyorlar. Hatta dünyanın bilgisi ceplerinde geziyorlar. Ve hatta geziyoruz. Dijital eğitim nasıl olacak mı? Kesinlikle çevrimiçi ve mobil olacak! Eğitimde dijital dönüşüm, öğrenciyi eğitim sürecinde etkilenen olmaktan çıkarıp bir bileşen haline getirmeyi hedeflemelidir. Yüzyılımızda eğitim; iletişim, kritik düşünme, yaratıcılık, iş birliği, dijital okurluk becerilerini kazandırabilecek nitelikte olmalıdır. Dersler artık öğrencinin alışkanlıkları üzerinden tasarlanmalıdır. Öğretmen öğrencinin iç görülerini bilebilmelidir. Öğretmenin, öğreten olmaktan çok, bir yol gösterici olmaya dönüştüğü bir dönemdeyiz.

Öğrenciler için ilham, cesaret ve uygulamaya dayalı deneyimler tasarlanmalıdır. Bu deneyimler tasarlanmadan yola çıkıldığında dijital eğitim sürecini yönetmek mümkün değildir. Öğretmenin rolü bilgi çağında değişmektedir. Öğretmen bilgiyi kendinde saklayan bir unsur olmaktan çıkıp, öğrenciyi nitelikli ve çeşitli bilgi kaynaklarına yönlendirmeye başlamaktadır. Önemli olan sınıfın ortalama hızına göre değil, her öğrencinin kendi hızına göre öğrenmesidir. Eğitimde dijital dönüşüm bunu getirmektedir. Eğitimde dijital dönüşüm için önce hedefler belirlenmeli, ardından altyapının yeterliliği kontrol edilmelidir.

Öğretmenin dâhil edilmediği, görüşlerinin alınmadığı çalışmaların başarılı olması mümkün değildir. Eğitimde not ile ölçümleme yaparak sonuç yaratmak yerine, hikâyeleştirme ile öğrencinin sürecin içinde aktif rol alması sağlanmalıdır.

Tüm bu açılardan çıkan sonuçların bizi götürdüğü en önemli nokta; eğitimin 20. yüzyıldan kalma alışkanlıklarla, 21. yüzyılda başarılı olamayacağı gerçeğidir. Hem akademik, hem kurumsal anlamda eğitimin her açıdan yeniden tasarlandığı bir dönemde bu zorlu sınavda başarılı olacak mıyız?

Bireyin yaşamında ilköğretim ve lise, 6–17 yaş çocuklarının devam ettiği zorunlu bir öğretim kademesidir. İlköğretim ve lise çağına gelen birey planlı, programlı, amaçlı, güdümlü, destekli ve zorunlu bir eğitim süreci içerisine girmekte ve sürekli olarak yeni bilgi, beceri ve davranışlar kazanmaktadır, bu yönü ile ilköğretim ve lise bireyin gelişimde ve eğitiminde çok önemli ve kritik bir dönemi oluşturmaktadır.

Bu kritik dönemde öğretmenin rolü, öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırma, öğrenciye rehberlik etme, öğrenme sürecine katılımını ve katkısını sağlama ve öğrenciyi sürekli güdüleme olmalıdır. Bu yüzden öğretmenin kullanacağı yöntemler, bu etkinlikleri gerçekleştirebilecek nitelikleri taşımalıdır. Günümüz öğrenme yöntemleri, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini, öğrenme kaynağı ile doğrudan etkileşimde bulunmalarını sağlayacak biçimde gerçekleştirilmelidir. Zira çocukların, bir yandan yaşadığımız çağın güçlükleri ile bireysel olarak başa çıkabilmeleri, diğer yandan da yaşadıkları toplumun varlığını sürdürebilmesinde yeni itici güç olmaları amaçlanıyorsa, verilen eğitimin onlardaki yaratıcılık, kendine güven, üstünlük alma, bağımsız düşünme, özdenetim ve sorun çözme potansiyellerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır (Önder, 2000).

Günümüzde, eğitim konusunda iki karşıt görüş sürekli bir çekişme içindedir. Bu iki görüşten biri olan gelenekselciler, eğitimin amacının bilgi aktarımı olduğu görüşündedirler. Bu düşüncenin savunucuları “bilgi” ile bir kuşaktan diğerine geçebilecek durağan bilgiyi kastetmektedirler. Eğitim konusundaki diğer görüş ise, bireyin kutsallığı, önemi üzerinde duran romantik düşünceden kaynaklanır. Öğretmen, çocuğu acımasız dünyadan ve müdahalelerden korumalı ve doğal gelişimini desteklemelidir. Çocuğa saygı, herhangi bir dış bilgidenden daha önemlidir. Froebel (1887)’e göre öğretmen, çocuğun içinde her zaman var olan tomurcuğun çiçek açması için sabırla bekleyen ve tohumu en iyi şekilde bakan bir bahçıvan gibi olmalıdır (Bolton, 1984). Hangi görüş benimsenirse benimsensin, okullarda planlı programlı olarak yürütülen eğitimin formal boyutu, eğitimcilerin “neyi öğretelim?”, “nasıl öğretelim?” gibi sorularla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır (Varış, 1991). Öğrenme-öğretme sürecinde başvuru olan çeşitli modeller, yöntemler veya teknikler, öğrenmeyi sağlamak için birer araçtır. Eğitim-öğretim kavramı, öğreten merkezli geleneksel eğitim uygulamalarının bir sonucu olarak ilk bakışta tek yönlü bir iletişim sürecini çağırırsa da, kavramın açıklanmasında “öğretme” teriminin yanı sıra özellikle “öğrenme” terimine başvurma gereği, çağdaş eğitim biliminin öngördüğü “olmazsa olmaz” bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Çağdaş eğitim biliminin, öğretenin değil öğrenenin merkez alındığı “öğrenme” teriminin kılavuzluğunu, söz konusu kavramı içeriklendirmede özellikle zorunlu koşul olarak dayatmaktadır. Bununla birlikte, öğrenme, “becerilerin ve anlayışların kazanılmasını anlatan çok genel bir terim” olarak betimlenmektedir (Alaylıoğlu ve Oğuzkan 1976).

John Dewey (1921) bilgi merkezli eğitimden çocuk merkezli eğitime doğru gerçekleşen devrimi şöyle tanımlar; “Eski eğitim sisteminde ağırlık çocuğun dışındaydı: öğretmende, ders kitabında, çocuğun içgüdü ve iç tepkisel etkinliklerinin bulunmadığı her yerde idi. Şimdi yapmaya çalıştığımız değişikliklerde ağırlık noktası da değişmektedir ve çocuk, eğitim uygulamalarının çevresinde döndüğü bir güneşe dönüşmektedir” (San, 1996).

Eğitim-öğretimde “model”, “yöntem”, “teknik” kavramları ile genellikle bir dersin veya konunun işlenmesinde, öğretilmesinde “izlenen yol” kastedilmektedir. Nitekim öğrenme-öğretme sürecinde başvurulan çeşitli modeller, yöntemler veya teknikler, öğrenmeyi sağlamak için birer araçtır. Bu nedenle her ders veya konu için her zaman ve her durumda geçerli olabilecek tek bir öğretim yönteminden ya da modelinden söz etmek mümkün değildir. Çünkü belirli bir öğretim yönteminin uygulanması, örneğin, bir ders için belirlenen amaçlara o dersin öğretmenine ve o derste ki öğrenci grubunun özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterir. Dolayısıyla planlanan öğrenme-öğretme etkinliklerinin öğrencilerde arzu edilen öğrenmeyi sağlayabilmesi için, öğretimde farklı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması kaçınılmazdır.

Çocuklarımızın içlerindeki cevheri keşfetmesi ve bu keşfin bir başarı hikâyesine dönüşmesi için daima en önemli vazifemiz olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K.Ü. *İşbirlikli Öğrenme: Kuram, Araştırma, Uygulama*, Malatya: Uğurel Matbaası. 1992.
- Adams, J. *The Care and Feeding of Ideas. A Guide to Encouraging Creativity*, Wesley pub. comp. inc. 1986.
- Adıgüzel, H. Ö. *Oyun ve Yaratıcı Drama İlişkisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1993.
- Akandere M. *Eğitici Okul Oyunları*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- Akandere M. *Toplu Eğitsel Oyunlar*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2002.
- Ali Yılmaz, “İşbirliğine Dayalı Öğrenme: Etkili Ancak ihmal Edilen ya da Yanlış Kullanılan Bir Metot”, Milli Eğitim Dergisi, (Nisan-Mayıs-Haziran 2001).
- Anderson L.W. *The Effective Teacher* (Study Guid Readings), New-York: McGraw-Hill International Editions, Education Series. 1989
- Alicıgüzel, İ. *İlk ve Orta Dereceli Okullarda Öğretim*. (4. Basım), İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri, 1979.
- And, Metin. *Çocuk Oyunlarının Kültürümüzdeki Yeri*, Ulusal Kültür, 1979, Sayı 4
- Arik, A. *Yaratıcılık*. Ankara, Kültür Bakanlığı Y.no: 88. 1990.
- Artut, K. *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara, Anı yayıncılık, 2001.
- Aslangilay A. S. “Küreselleşme sürecinde inovasyonun önemi ve yükseköğretim kurumlarına düşen görevler”, Bolum 10, Eğitim Bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı, Eds. Demirel Ö, Dincer S. Pegem Akademi, 2006.
- Ataman, A. *Eğitim Sürecinde Yaratıcılık*, *Yaratıcılık ve Eğitim*. Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1993.
- Başhan, M. *Öğretmenin El Kitabı*, Sanem Matbaacılık, Ankara. 1990
- Bilen, M., *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Aydan Web Tesisleri, Ankara. 1996
- Bilen, Mürüvvet. *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Sistem Ofset, 1999.
- Büyükkaragöz, S. Ve Çici, C. *Genel Öğretim Metotları*, Öz Yayınları, Ankara.1994

Büyükkaragöz, Savaş. *Program Geliştirme: Kaynak Metinler*, Konya. Öz Eğ Bas. Y. D, 1997

Baird, B. “*The High School Science Classroom Of The Future*,” Essays on the Future Secondary Education, A Special Issue of the High School Journal. December 1995/January 1996

Bolton. Gavi’n, *Drama and Theatre in Education: a survey*, Drama and Theatre in Education, Ed. by Nigel Dodd and VVinifred Hickson, Heinemann Educational Book. S, London 1971, s. 7, 17.

Bonwell, Charles, And James A. Eison, *Active Learning, Creating Excitement In The Claaroom*. Washington D.C 1997.

Cavit Binbaşoğlu, *Genel Öğretim Bilgisi*, Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1994.

Cottrel, J. 1987, *Creative Drama in The Clasroom Grades 1-3 Teacher’s Resource Book For Theatre Arts National Textbook Company*, Westn Michigan University, U.S.A.

Çağdaş Eğitim / Eğitim Öğretim Dergisi Yıl.23. Sayı.240. Şubat 1998. S.13

Çakmak M. “*Etkili Öğretimde Öğretmenin Rolü*”, Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl:26, Sayı:274:22-28, 2001.

Çellek, T. *Yaratıcılık: Eğitim Sistemindeki Boyutu*. Cumhuriyet Bilim ve Teknik Dergisi, sayı:741,18-19., 2001.

Demirel, Özcan. *Eğitimde Program Gelistirme* Ankara: Pegem Yayınları, 1991

Demirel, Özcan ve Kâmile Ün. *Eğitim Terimleri*. Ankara, 1987.

Demirel, Özcan. *Öğretme Sanatı* Ankara: Pegem Yayınlarıö 2002

Demirel, Özcan. *Genel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: USEM Yayınları-11, 1994.

Demirel, Ö. *Genel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Usem Yayınları-11, 1996.

Dewey, J. *Demokrasi ve Eğitim*, (Çev: Salih Otaran), Başarı Yayıncılık, İstanbul, 1921.

Dikmen, Selahattin. *Örneklerle Eğitim Öğretim Planları Rehberi*. Ankara: Öğretmen Kitapları Dizisi: 2, 1997.

Dillon, J.& Maguire M. *Becoming a Teacher*, 2nd ed.,Open University press, USA, 1998.

Doyle, M. E. and Barber, B.S. *Homework as a Learning Experiences*

(3rd. Edition). Washington, D.C: National Education Association, 1990.

Dönmez N.B.: Oyun Kitabı. Esin Yayınevi, İstanbul, 2000.

Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmetöncesi Öğretmen Eğitimi, 1996.

Elliot, J. *A Model of Professionalism and Its Implications for Teacher Education*, British Research Journal, 16, 105-124, 1991.

Erdoğan, İrfan. *Eğitimde Değişim Yönetimi*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2002.

Erginer, E. *Öğretimi Planlama, Uygulama ve Değerlendirme*, Ankara, Anı Yayıncılık, 2000.

Ergüney, M. Uzaktan eğitimin geleceği: MOOC (Massive open online course). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 15-22, 2015.

Ertürk, Selahattin. *Eğitimde Program Geliştirme* Ankara: Meteksan Lmt.Şti.1982.

Eğitim Terimleri Sözlüğü. Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş Üçüncü Baskı. Ankara, 1993.

Fatma Varış, *Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”* A.Ü. E.Bilimleri Fak. Yay. 4. baskı, Ankara, 1988.

Fatma Varış, “*Programlara İlişkin Temel Kavram ve Tanımlar*”, Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler, A.Ü. Açık Öğretim Fak. Yay., Eskişehir, 1991.

Fidan, N. *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1986.

Fidan, N. *Okullarda Öğrenme ve Öğretme*, Alkım Yayınları, Ankara. 1985.

Fisher R. *Teaching Children to Think*, Stanley Thornes: Cheltenham. 1990.

Gage, N.L. ve D.C. Berliner. *Educational Psychology*. Boston: Houghton Mifflin Company, 1984.

Garner, R. Towards. *A Theory Of Setting*. Review Of Educational Research. 1998.

Gel, Y. *Çağdaş Eğitimde Sanat*. Çağdaş Yaşamı Destekleyenler Derneği Yayınları, İstanbul, 1994.

Göğüş, Beşir. *Temeleğilim Okulları Türkçe Öğretmen Kılavuzu*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1982.

Gökçe, E. *İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri*, Ankara Üniver-

sitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1999.

Gönen, M. ve Dalkılıç, N. U., *Çocuk Eğitiminde Drama*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 1998.

Güneysu, S. *Eğitimde Drama*, Ya-Pa 7. Ulusal Okul Öncesi Eğitim Yaygınlaştırma Semineri, Eskişehir, 1991.

Hakan, Ayhan. *Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemleri: Bir Program Modeli*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1983.

Hakan, A. *Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemleri*. Eskişehir: A.Ü. Açıköğretim Fak. Yay. 1991.

Halil İ.Yalın, *Öğretimde Teknoloji ve Materyal Gelistirme*, Nobel Yay., Ankara, 2002.

Hazar M. *Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitimi*. Ankara, 1996.

Hodgson, John, *Improvisation and Literature, Drama and Theatre in Education*, London 1971. s 17-41

İpşiroğlu, Z. *Eğitimde Yaratıcılık*, TED Yayıncılık, Ankara, 1993.

Kaplan, P. *Educational Psychology For Tomorrow Teachers*. West Publishing Company, New York, 1990.

Kale R. *Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Geliştirilmiş 2.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.

Karadağ, E. ve Çalışkan, N. *Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama*, Anı Yay. Ankara, 2005.

Karasar, N. *Bilimsel Araştırma Yöntemi -Kavramlar, İlkeler, Teknikler-*, Nobel Yayın Dağıtım, Basım, Ankara, 1998.

Kavcar, Cahit, *Edebiyat ve Eğitim*. A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi yayını, Ankara 1982.

Kavcar, C. Oğuzkan, F., Sever, S. *Türkçe öğretimi* (Türkçe ve sınıf öğretmenleri için), Ankara: Engin Yayınevi. 1997.

Klein Amelia All About Ants. *Discovery Learning In The Primary Grades*, 1999.

Küçükahmet, Leylâ. *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim

Bilimleri Fakültesi, 1986.

Küçükahmet, L. *Eğitim Programları ve Öğretim “Öğretim İlke ve Yöntemleri”*. (Genişletilmiş 8. Baskı), Ankara: Gazi Kitabevi, 1997.

Küçükahmet, Leyla. *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2000.

Linderman, M.G. (1997). *Art in the Elementary School*. 5th ed, MacGraw Hill Comp., USA

MEB, *Türk Eğitim Sisteminin Genel Yapısı*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1991.

Milli Eğitim Bakanlığı, 30 Ekim 1986 tarih ve 2219 sayılı Tebliğler Dergisi

Milli Eğitim Bakanlığı, 13 Nisan 1992 tarih ve 2356 sayılı Tebliğler Dergisi

Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığı, Program Geliştirme Modeli, Ank., 1995.

Modell And Micheal, *Promoting Active Learning In Life Science Claarooms*, 1997.

Münire Erden, *Eğitimde Program Değerlendirme*, Ank., 1993.

N.Kemal Önder, *Öğretimde Program, İlke ve Yöntemler*, Konya, 1986.

Nelson L. Bossing, çev. Necmi Sarı, *Orta Dereceli Okullarda Öğretim*, M.E.Basımevi, İst., 1959, c.I

Noyanalpan, N. *Eğitimde Yaratıcılığa Genel Bakış*, Yaratıcılık ve Eğitim Sempozyumu TED yayıncılık, Ankara No:17 (39-54)., 1993.

Oktay, Ayla. “21. Yüzyılda Yeni Eğilimler ve Eğitim”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi. Sedar Yayıncılık, İstanbul, 2001.

Okvuran, A., *Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Drama Eğitiminin Önemi ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt:27 (Sayı1): Ankara, 1995.

O'Neill, C. ve Lambert, A., *Drama Structures A Practical Handbook For Teachers*, Heinemann Educational Book Inc. London, 1990.

Oğuzkan, A.Ferhan. *Orta Dereceli Okullarda Öğretim: Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler*. Ankara, 1985.

Önder, A., *Yaşayarak Öğrenme İçin Eğitici Drama*, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.2000

Özçelik, Durmuş Ali. *Eğitim Programları ve Öğretim: Genel Öğretim Yöntemi*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları 8, 1987.

Özçelik, Durmuş Ali. *Okullarda Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Meteksan Y., 1991.

Özdemir, Servet. *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*. Pegem A Yayıncılık, 5.Baskı. Ankara, 2000.

Özden, Yüksel. *Eğitimde Dönüşüm, Eğitimde Yeni Değerler*. Pegem Y. Ankara 2000.

Özden, Y. *Öğrenme ve Öğretme*. 2.baskı, Ankara, Pegem yayıncılık, 1998.

Özen, E. Eğitimde dijital dönüşüm ve eğitim bilişim ağı (EBA). *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 5-9., 2019.

Özgüven, İ. E. *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Pdrem Yayınları, Ankara, 1998.

Özyürek, Leyla, öğretim İlke ve Yöntemleri, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi yayını, Ankara 1983, s. 49-51.

Parlak, B. Dijital çağda eğitim: Olanaklar ve uygulamalar üzerine bir analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1741-1759, 2017.

Puncneobutr, V. Education 4.0: New Challenge of Learning. *St. Theresa Journal of Humanities and Social Sciences*, 9(5), 92-97., 2016.

Rıza, E. Tahir. *Yaratıcılığı Geliştirme Teknikleri*. Anadolu Matbaası, İzmir, 1990.

Rıza, E. T. *Çocuklarda ve Yetişkinlerde Yaratıcılık Nasıl Uyarılır?* Yaşadıkça Eğitim Dergisi, No:68, 5-12., 2000.

Saban, A. *Öğrenme ve Öğretme Süreci (Yeni Teori ve Yaklaşımlar)*, Nobel Yayıncılık, Ankara. 2000.

Saban, Ahmet. *Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitim*. Nobel Yayıncılık, 2.Baskı, Ankara, 2002.

San, İ. *Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Drama*, Yeni Türkiye Dergisi, Eğitim Özel Sayısı. 1996.

Sayın, Ş. *Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim*. Cem Yayınevi, İstanbul, 1990.

Senemoğlu, Nuray. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara, 1997.

Sel R. *Okul öncesi Çocuklarına Oyunlar*. YaPa Yayın Pazarlama, İstanbul 2000.

Sever, Sedat. *Türkçe Öğretiminde Tam Öğrenme*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları, 1995.

Seyrek H., Sun M.: *Okul Öncesi Eğitiminde Oyun*. İzmir, 2003.

Silverman, R.E *Psychology*, Meredith Corporation, 1998.

Silberman, M. *Active Learning: 101 Strategies To Teach Any Subject*, 1996.

Simons. *Problems And Principles İn English Teaching*, Oxford Pergamon Press, 1997.

Stern, D. *Active Learning For Student And Teachers*, OECD, 1997.

Sungur, N. *Yaratıcı Düşünce*. Evrim Yayınevi, İstanbul, 1997.

Sönmez, V. *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. (Genişletilmiş Dördüncü baskı), Ankara: Adım Yayıncılık, 1993.

Tekin, Halil. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Has-Soy Matbaası, 1994.

Tertemiz, Neşe, *Eğitimde Program Geliştirme Eğitim Bilime Giriş*, Ankara: Gazi Kitabevi, 1997.

Torrance, E., Paul and Ball, Orlow E. (1974). *Torrance Tests of Creative Tinking*. Norm Technical Manual, Bensenville, Scholastic Testing Service, Inc. 1974.

Tuncor F. *Eğitici Çocuk Oyunları*. Esin Yayınları, İstanbul 2000.

Turgut, Fuat. *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Nüve Y., 1987.

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük* Ankara: TDK Yayını, 1979.

Uluğ, F. *Okulda Başarı*, Remzi Kitapevi, 3. Basım. 1990.

Ünver D. *Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim için Beden Eğitiminde Oyun ve Folklorik Çocuk Oyunlarımız*. BRC Basım Matb. Ankara, 2003.

Varış, F. ve diğerleri, *Eğitim Bilimine Giriş*, A.Ü. EBF Yayınları, Ankara, 1991.

Yeşilyaprak B. *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Ankara, Nobel Yayınları, 2003.

Yıldırım, R. *Yaratıcılık ve Yenilik*. Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1998.

ÖZGEÇMİŞ

Osman Emin, ilköğretim ve lise öğretimini Üsküp'te tamamladıktan sonra yükseköğrenimini Ankara, Hacettepe Üniversitesi'nde devam etti. 2005 yılında Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans tezini savundu. 2014 yılında ise “Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesi- Üsküp, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat bölümünde Doktora tezini savundu. Üsküp, Tefeyyüz İlköğretim Okulunda uzun yıllar eğitimci ve idarecilik görevini yaptı. Şu anda "Aziz Kiril ve Metodiy" Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat bölümünde öğretim görevlisi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi ve Çocuk Edebiyatı ders hocası görevini yapmaktadır. Çocukların Eğitimi alanında büyük sayıda çalışmalarında görev alırken, Kuzey Makedonya C.'nin Eğitim ve Bilim Bakanlığındaki çeşitli komisyonlarda görev aldı. Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Eğitimi Geliştirme Bürosu ilköğretim ve lise eğitimi için Türkçe Dersi Eğitim programları hazırlama komisyon üyesi görevinde bulundu. Kuzey Makedonya Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Türkçe dersi dokuz yıllık ilköğretim okulu için öğretmenlere yönelik kılavuz kitabını yayınladı. Türkçe dersi için ilköğretim okuma kitaplarını hazırladı. 2011 yılından itibaren Nansen Diyalog Merkezi Üsküp, Kültürlerarası Eğitimi ve Öğretimi hakkında eğitim koordinatörü olarak çalışmaya başlayarak, kültürlerarası ve entegre eğitimi alanında çalışmalarını halen devam ettirmektedir. Aynı zamanda, Kuzey Makedonya'da ve farklı ülkelerde düzenlenen farklı Eğitim Programlarında yer alırken, kongrelere ve sempozyumlara çeşitli bildirgeler ve araştırmalar ile katıldı.

Doç. Dr. Osman EMİN

“Aziz Kiril ve Metodiy” Üniversitesi, Üsküp, Kuzey Makedonya
Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyat Bölümü
osmanemin@flf.ukim.edu.mk

BIOGRAPHY

After completing primary and secondary education in Skopje, Osman Emin continued his education at the Hacettepe University in Ankara, Turkey where in 2005 he defended his master's thesis at the Institute of Pedagogy and Social Sciences, Faculty of Education. In 2014 he defended his doctoral thesis at the Ss. Cyril and Methodius University in Skopje, Blaze Koneski Faculty of Philology at the Department of Turkish Language and Literature. After having served as an expert in Tefeyyuz, since 2013 he serves as the principle in the same school. , And from 2018, started to work as a full time professor at "Ss. Cyril and Methodius" University, "Blaze Koneski" Faculty of Philology, Department of Turkish Language and Literature. While working in a large number of studies in the field of education, he also participated in various commissions within the Ministry of Education and Science. Namely, he served as member of the commission responsible for electing an expert educator and pedagogue in Turkish language within the Ministry of Education and Science, member of the commission for curriculum development for Turkish language. He prepared the reading books for all the grades in elementary education. In 2011 he started working as a professional educator and coordinator for the Nansen Dialogue Center Skopje. As part of the team for education, he planned and carried out trainings on intercultural education for primary school teachers, school professionals from N. Macedonia and the region: Kosovo, Bosnia and Herzegovina, Serbia. At the same time, he continues to participate in different training programs and symposiums, and successfully participates in different conferences in North Macedonia and abroad.

Assoc. Prof. Dr. Osman Emin
Ss. Cyril and Methodius University, Faculty of Philology,
Depeartment of Turkish Language and Literature, Skopje/North Macedonia
osmanemin@flf.ukim.edu.mk

Editör: Prof. Dr. Sevin Arslan

Resimleyen: Zehra Binark

Kapak Tasarımı ve Sayfa Düzeni: Elyesa Ali

I. Baskı

Yıl: 2021

Yer: Üsküp

Baskı sayısı: 1000

Şirket ve Redaksiyon Merkezi

Yeni Balkan DOOEL Skopje

Samarciska No. 17, Stara Çarşıya – ÜSKÜP

e-posta: yenibalkan@yahoo.com

web sitesi: www.yenibalkan.com

Basım Yeri: Rİ Grafika – Jane Sandanski 113 – ÜSKÜP